

GOETHE
INSTITUT

DEUTSCHLAND גרמניה
FÜR ANFÄNGER למתחילים

Ist das deutsche Nationalgericht wirklich die Currywurst?

Wie viele Vereine gibt es in Deutschland?

Wie reflektieren die Deutschen ihre Vergangenheit?

Wie verhalten sie sich Migranten gegenüber?

Haben die Deutschen tatsächlich ein hohes Umweltbewusstsein?

Diese und andere Fragen beantwortet die multimediale und interaktive Ausstellung „Deutschland für Anfänger“, die das Goethe-Institut Israel in den Städten Tel Aviv, Jerusalem und Haifa präsentiert. Anhand der 26 Buchstaben des deutschen Alphabets bietet die Schau einen humorvollen und selbstkritischen Blick auf Deutschland und seine Einwohner. Außerdem informiert sie unterhaltsam über Gesellschaft, Kultur und Politik der Bundesrepublik von ihrer Gründung 1949 bis in die 2000er Jahre, geht dabei allerdings nicht in die komplexe Tiefe historischer Dimensionen.

Das Goethe-Institut Israel in Jerusalem und Tel Aviv wünscht Ihnen einen anregenden Rundgang.

נקניקיית קארי כמאכל לאומי?
כמה התאגדויות יש בגרמניה?
כיצד מתייחסים הגרמנים אל עברם?
כיצד הם מתייחסים לזרים?

האם הגרמנים הם באמת בעלי מודעות סביבתית גבוהה?

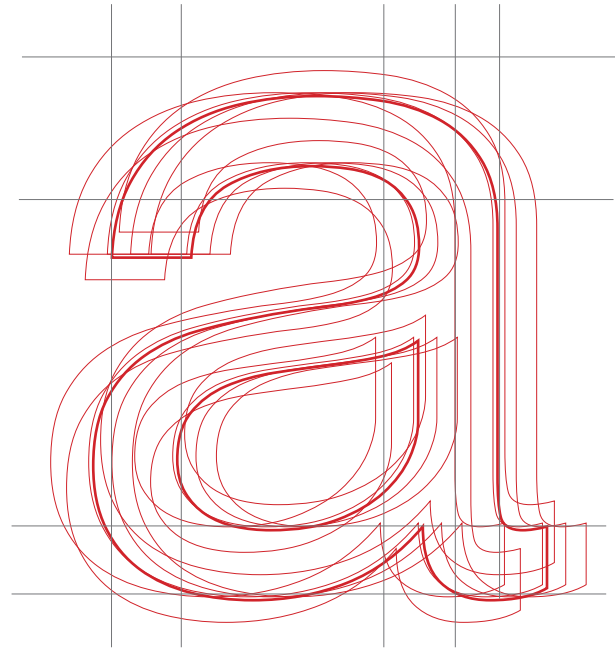
על שאלות אלה ואחרות עונה "גרמניה למתחילים" – תערוכת מולטימדיה אינטראקטיבית, שמכון גתה ישראל מציג בתל-אביב, בירושלים ובחיפה. באמצעות 26 אותיות האלף-בית הגרמני התערוכה מציעה פרספקטיבה אחרת, מלאת הומור וביקורת עצמית, על גרמניה ועל הגרמנים. התערוכה מעלה לדיון סוגיות הנוגעות לתרבות, לחברה ולפוליטיקה של הרפובליקה הפדרלית של גרמניה מיום היווסדה בשנת 1949 ועד שנות ה-2000 כלי לשקוע בנושאים ההיסטוריים המורכבים.

מכון גתה ישראל בירושלים ובתל-אביב מאחל לכם סיור מהנה.

Arbeit

Rund 40 Millionen Deutsche sind erwerbstätig. Fast dreiviertel davon arbeiten als Dienstleister. Im produzierenden Gewerbe arbeiten 19,9%, in der Land- und Forstwirtschaft nur 2,2%. Die durchschnittliche Arbeitszeit beträgt 40 Stunden pro Woche. Mit im Durchschnitt 30 Urlaubstagen liegen die Deutschen europaweit auf Platz 2. Arbeit hat einen hohen Stellenwert für das Selbstverständnis. Arbeitslosigkeit kann daher zu persönlichen Krisen führen. Derzeit sind über drei Millionen Deutsche arbeitslos. Ein staatliches Sicherungssystem soll die Folgen von Erwerbslosigkeit mindern. Arbeitslosengeld und Arbeitsplatzvermittlung helfen den Betroffenen, eine neue Existenz aufzubauen. Dennoch bleiben gerade ältere Arbeitslose häufig auf Dauer ohne Beschäftigung.

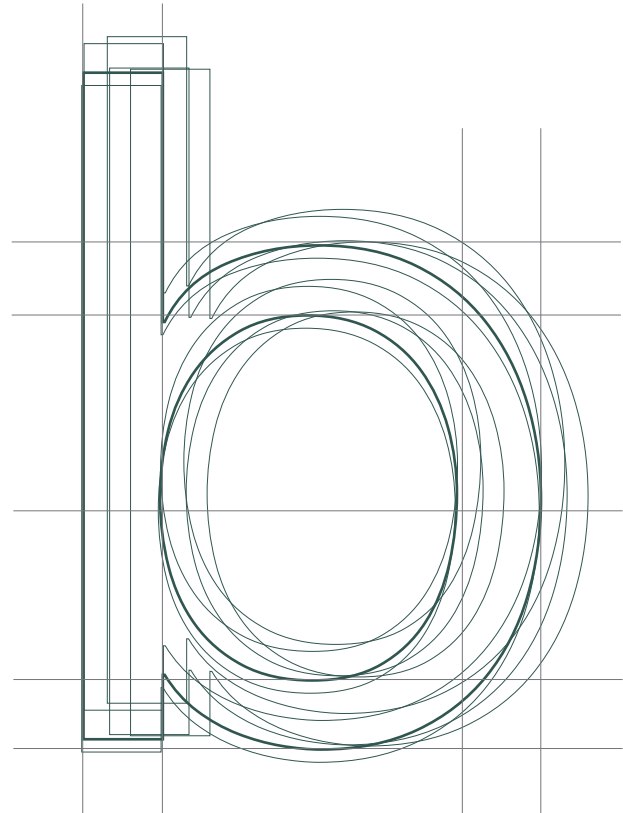
אַרְכִיט (עבודה)

כארבעים מיליון גרמנים עובדים לפרנסתם. 75% מהם עובדים כנותני שירותים, 19.9% מועסקים בתעשייה ורק 2.2% בחקלאות וביערות. שבוע העבודה הממוצע בגרמניה עומד על כ-40 שעות. עם ממוצע של 30 ימי חופשה בשנה, גרמניה עומדת במקום השני באירופה במספר ימי החופשה. לעבודה חשיבות רבה לדימוי העצמי. אי לכך עלולה אבטלה לגרום למשברים אישיים. גלובליזציה, מיזוג בין מפעלים, אוטומטיזציה ותחרות עם מדינות שבהן השכר נמוך יותר הם בין הגורמים לאיבוד מקום העבודה. כיום ישנם יותר משלושה מיליון גרמנים מובטלים. מערכת רווחה ממשלתית אמורה לצמצם את השלכות האבטלה. דמי אבטלה ועזרה במציאת מקומות עבודה מסייעים למובטלים לבנות לעצמם קיום מחדש, אולם לעתים קרובות דווקא מובטלים מבוגרים נותרים ללא תעסוקה לאורך זמן.

Brauchtum

Weihnachten, Karneval und Schützenfest: Alljährlich wiederkehrende Festtage unterbrechen den Alltag und stiften Gemeinschaft. Zeremonien, Kleidung, Schmuck und Musik sind traditionsreich, aber regional verschieden. Das bedeutendste Fest im Christentum ist Ostern. Doch für die Christen ist Weihnachten, das Fest der Geburt Jesu, die schönste Feier. Auch Menschen mit anderer Weltanschauung begehen den 24. Dezember als „Fest der Familie“ - mit Geschenken, Tannenbaum und Festessen. Weit weniger besinnlich geht es beim Karneval zu. An den sogenannten „tollen Tagen“ dreht sich alles um Spaß und Ausgelassenheit. Mit Kostümen, Masken und Uniformen schlüpfen die „Narren“ in eine andere Rolle. Die traditionellen Feste der Schützenvereine erinnern mit Marschmusik, Orden und Uniformen an militärische Zeremonien. Im Schießwettbewerb wird ein „König“ ermittelt, dessen Sieg im Bierzelt gefeiert wird. Zunehmende Bedeutung haben Bräuche, die durch die Medien importiert werden. Halloween und Christopher Street Day zählen dazu.

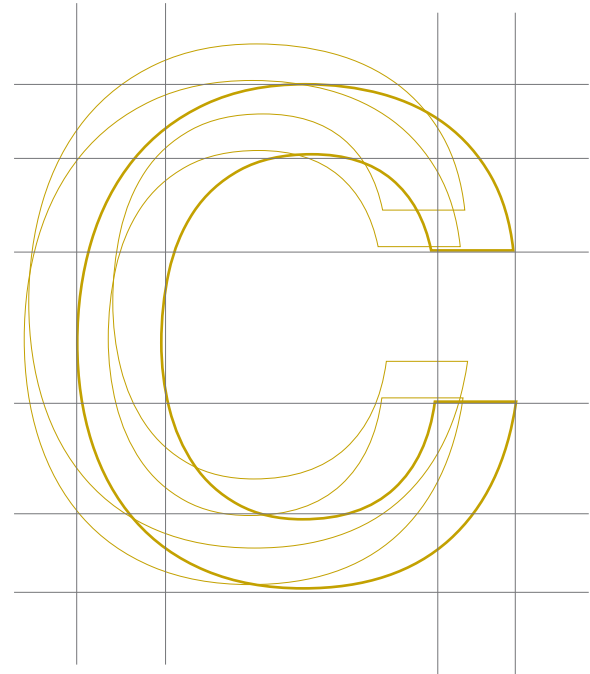
בְּרֵאוּכָטוּם (מְנַהֲגִים)

חג המולד, הקרנבל וה"שוצנפסט" (פסטיבל שמקורו באיגודי שמירה כפריים) – אירועים המתקיימים מדי שנה – שוברים את השגרה ויוצרים תחושה של קהילה. טקסים, תלבושות, קישוטים ומוסיקה הם בעלי מסורת עתיקה אך הם משתנים מאזור לאזור. החג המשמעותי ביותר כנצרות הוא חג הפסחא, אולם עבור הנוצרים חג המולד, החג שבו נולד ישו, הוא החג היפה ביותר. גם אנשים עם תפיסת עולם לא נוצרית חוגגים את ה-24 בדצמבר כחג משפחתי עם מתנות, עץ אשוח וסעודת חג. בקרנבל האווירה רוחנית הרבה פחות. במה שקרוי "הימים המשוגעים" הכול סובב סביב הנאה והשתובבות. עם תלבושות, מסכות ומדים מקבלים "השוטים" תפקיד אחר. הפסטיבלים המסורתיים של איגודי השמירה על מסדריהם, מדיהם ומוסיקת המצעדים, מזכירים טקסים צבאיים. בתחרויות ירי נבחר "מלך" שניצחונו נחגג באוהל הבירה. להשפעה גוברת זוכים מנהגים שנחשפים בתקשורת, כך למשל ליל כל הקדושים ומצעד הגאוה. "גורם הנאה" מוגבר מעניק למנהגים אלה פופולריות מהירה.

Currywurst

Durch die Zugabe von Tomatenmark und Currypulver entstand aus einer gewöhnlichen, deutschen Bratwurst ein legendäres Schnellimbiss-Gericht. Im zerstörten Berlin der Nachkriegszeit erfand eine einfallsreiche Imbissbudenbesitzerin jene bis heute beliebte Wurst. Die Köchin Herta Heuwer ließ sich 1959 ihre „Chillup-Currysauce“ patentieren. An sie erinnert eine Gedenktafel in Berlin. Currywurst-Essen ist die Herkunftsfrage jedoch gleichgültig. Ursprünglich vor allem im Arbeitermilieu beliebt, wurde die scharfe Wurst inzwischen sogar durch Edelrestaurants und Gourmet-Versionen geadelt. Nach wie vor ist die VW-Kantine in Wolfsburg ein Zentrum des Currywurst-Konsums. Pro Jahr werden hier mehrere Millionen Stück serviert.

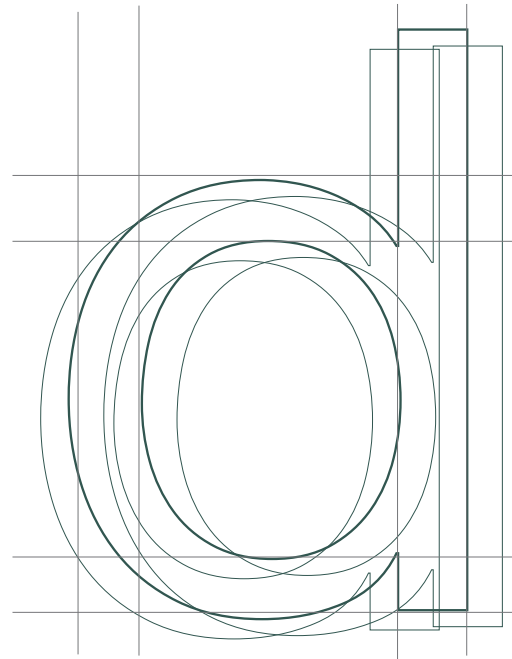
קאריוורקסט (נקניקיית קארי)

באמצעות הוספת רוטב עגבניות ואבקת קארי נוצר מנקניקייה גרמנית רגילה אוכל רחוב אגדי. בברלין ההרוסה שלאחר המלחמה המציאה בעלת דוכן נקניקיות יצירתית את מאכל הנקניקיות האהוב ביותר עד ימינו. בשנת 1959 רשמה הטבחית הרטה היוור את נקניקיית הקארי כפטנט. בברלין הוצב שלט זיכרון לזכרה. לעומת זאת, מקבילתה מהמבורג, לנה בריקר, אינה אלא פרי הדמיון הספרותי. אוכלי נקניקיית הקארי הגרמנים הרבים אינם מתעניינים באמת בשאלת מקום המצאתה. הנקניקייה החריפה, שבמקור הייתה אהובה בעיקר בקרב פועלים, הפכה במהלך השנים למאכל מעודן המוגש במסעדות יוקרה כמאכל גורמה. הקנטינה לעובדי פולקסוואגן בוולפסבורג היא מאז ועד ימינו מרכז לצריכת נקניקיית הקארי – מדי שנה מוגשים במקום מיליוני מנות.

Deutsch sprechen

Eine gemeinsame Sprache verbindet. Sie ist Teil der Kultur und kulturellen Vielfalt. Herkunft und Gruppenzugehörigkeit prägen den individuellen Sprachstil. Fragt man die Deutschen, worauf sie stolz sind, werden vor allem „Dichter und Denker“ genannt. Goethe, Schiller, Luther, Kant und Nietzsche bedienten sich meisterhaft der deutschen Sprache. Deutsche Literatur, Philosophie und Wissenschaft bilden die kulturelle Basis der Gesellschaft. Die gesprochenen Worte des Hessen Goethe unterschieden sich jedoch von denjenigen des aus Schwaben stammenden Schiller. Sehr unterschiedliche Dialekte prägen auch heute noch die deutsche Sprache. Momentan sprechen etwa 120 Millionen Menschen Deutsch. Die deutsche Grammatik gilt als schwierig, dennoch lernen zurzeit rund 17 Millionen Deutsch. Einer der humorvollsten Kritiker der deutschen Sprache war der amerikanische Schriftsteller Mark Twain.

דוֹיִטֶש שְפּוֹרְכֵן (לדבר גרמנית)

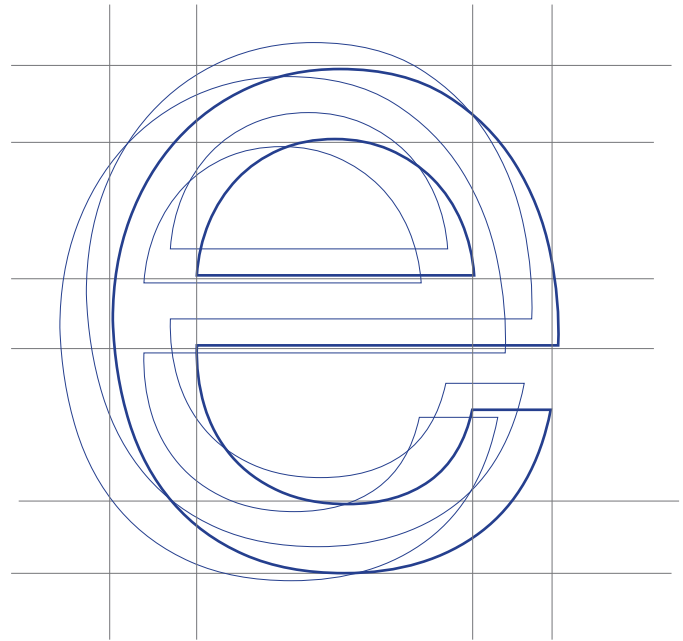
שפה משותפת מחברת אנשים. היא חלק מהתרבות ומהמגוון התרבותי. מוצא ושייכות קבוצתית מטביעים את חותמם על סגנון השפה האינדיבידואלי. אם שואלים את הגרמנים במה הם גאים, מתקבלת לרוב התשובה "משוררים והוגי דעות". גתה, שילר, לותר, קנט וניטשה עשו שימוש מופלא בשפה הגרמנית. ספרות, פילוסופיה ומדע גרמניים מהווים את הבסיס התרבותי של החברה, אולם שפתו המדוברת של גתה שנולד במדינת הסן שונה מזו של שילר, שנולד בשוואביה. ניבים שונים מאוד מאפיינים גם היום את השפה הגרמנית. כיום מדברים גרמנית כ-120 מיליון איש. הדקדוק הגרמני נחשב אמנם קשה, אך בכל זאת כ-17 מיליון איש לומדים כעת את השפה. אחד ממבקריה בעלי חוש ההומור היה הסופר האמריקני מרק טוויין.

Exportweltmeister

Die Bezeichnung „Made in Germany“ steht weltweit für Präzision und Zuverlässigkeit. Dies macht Deutschland zur größten Exportnation. Bekannte Markenprodukte vielfältiger Sparten werden rund um den Globus gehandelt. Doch nicht nur die großen Markennamen sind für diesen Erfolg verantwortlich.

Auch mehr als 300 mittelständische Unternehmen sind in ihrer jeweiligen Branche Weltmarktführer. Ursache dafür ist weniger der günstige Preis, als vielmehr die Qualität der Produkte. Insgesamt exportierte Deutschland bis 2008 jährlich Waren im Wert bis über 900 Milliarden Euro. Deutschlands Nachbarn sind seine wichtigsten Handelspartner. Nur etwa 15% der deutschen Exporte verlassen die Europäische Union. Wichtigste außer-europäische Handelspartner sind die USA, China und Russland.

אֶקְסְפּוֹרְטוֹלֵטְמִיִּסְטָר (אלופים בייצוא)

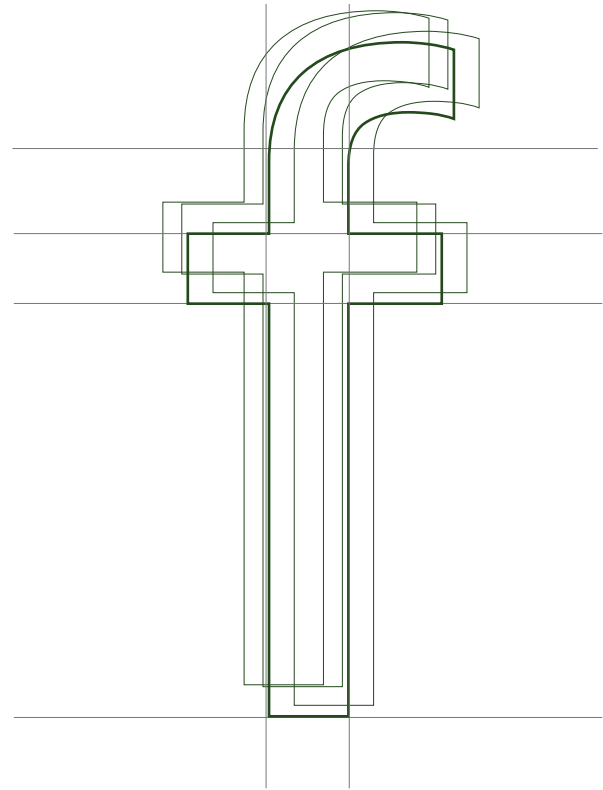
התווית "Made in Germany" מסמלת בעולם כולו דיוק ואמינות, כך הפכה גרמניה למעצמת ייצוא. מותגים מוכרים במגוון תחומים נסחרים ברחבי העולם. לא רק מותגי הענק אחראים להצלחה, אלא גם למעלה מ-300 עסקים בינוניים מובילים בשוק העולמי בתחומם. הסיבה לכך היא לא המחיר הנמוך כי אם איכות המוצרים. בסך הכול ייצאה גרמניה עד שנת 2008 סחורות בשווי של יותר מ-900 מיליארד אירו מדי שנה. שכנותיה של גרמניה הן שותפות הסחר החשובות ביותר שלה. שיעור הייצוא הגרמני המוצא את דרכו אל מחוץ לתחומי הקהילה האירופית עומד על 15% בלבד. שותפות סחר חשובות מחוץ לאירופה הן ארצות-הברית, סין ורוסיה.

Fußball

Das Spiel mit dem runden Leder ist in Deutschland Volkssport Nr. 1. Etwa sechs Millionen Menschen sind in über 27.000 Fußballvereinen aktiv. Weit größer ist die Zahl der Fans, die „ihre“ Mannschaft allwöchentlich anfeuern. Die Begeisterung für einen bestimmten Verein bietet Identifikation und Gemeinschaftsgefühl. Die positiven Emotionen können aber auch in heftige Aggression umschlagen. Die Vereine unterhalten deshalb Fanprojekte für Toleranz und gegen Rassismus und Gewalt.

Durch Bundesligavereine und Nationalmannschaft genießt der deutsche Fußball Weltruf. Namen von Fußballspielern wie Beckenbauer, Ballack, Goetze oder Müller sind überall ein Begriff. Das Männerteam wurde viermal Welt- und dreimal Europameister. Auch der Frauenfußball erfreut sich wachsender Beliebtheit. Seit 1989 wurde das deutsche Frauen-Nationalteam sechsmal Europameister und zweimal hintereinander Weltmeister.

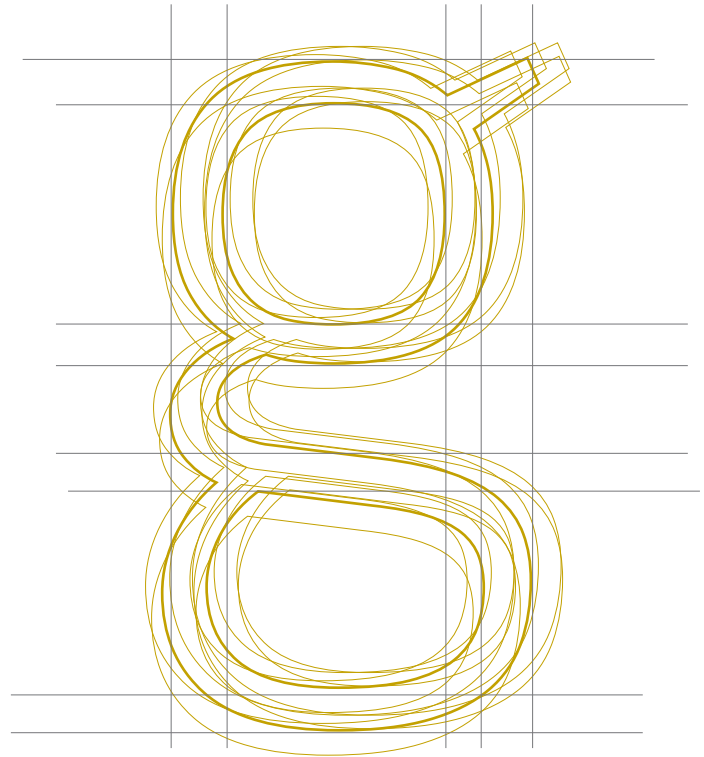
פּוֹסְבֵּל (כדורגל)

משחק הכדורגל הוא הספורט הפופולרי ביותר בגרמניה. כמעט שישה מיליון איש פעילים ביותר מ-27,000 איגודי כדורגל בגרמניה. גדול בהרבה הוא מספרם של האוהדים, המעודדים את "קבוצתם" מדי שבוע. ההתלהבות מאיגוד מסוים מאפשרת הזדהות ותחושת אחווה. עם זאת, הרגשות החיוביים עלולים להיהפך לאלימות קשה. בשל כך מפעילים איגודי הכדורגל מיזמים לאוהדים שעל דגלם חרוט החינוך לסובלנות ונגד גזענות ואלימות. בזכות האיגודים של הבונדסליגה ושל הנבחרת הלאומית זוכה הכדורגל הגרמני למוניטין עולמי. שמות של כדורגלנים דוגמת בקנבאוהר, באלק, גוטצה ומולר נישאים כפי כול. נבחרת הגברים הגרמנית אף זכתה ארבע פעמים באליפות העולם ושלוש פעמים באליפות אירופה. כדורגל נשים זוכה לאהדה הולכת וגוברת. מאז שנת 1989 זכתה נבחרת הנשים הגרמנית שש פעמים באליפות אירופה ופעמיים ברציפות באליפות העולם. בכך עולים הישגיה על אלה של נבחרת הגברים הגרמנית.

Gemütlichkeit

Die Behaglichkeit eines warmen Raumes, eine fröhliche und konfliktfreie Atmosphäre, eine kleine Flucht vor dem grauen Alltag: Die Definitionen zu dem Begriff „Gemütlichkeit“ sind ebenso vielfältig wie unpräzise. Gemütlichkeit ist ein schwer erklärbarer Zustand von Räumen, Situationen oder Dingen, die eine Empfindung des Wohlgefühls auslösen. Die Bedeutungsfülle des Worts ist so einzigartig, dass es nur schwer übersetzt werden kann. Selbst das wortreiche Englisch beschreibt eine angenehme Situation mit „gemütlich“. Gemütlichkeit in Deutschland hat zwei Seiten: die öffentliche wie beim Oktoberfest oder einem Vereinsfest und die private im heimischen Wohnzimmer. Die hektische Welt und der Stress bleiben draußen, wenn man es „sich gemütlich macht“. Zu viel Gemütlichkeit kann aber auch Trägheit und fehlende Courage bedeuten: Kontroversen und Konflikte werden ausgeblendet.

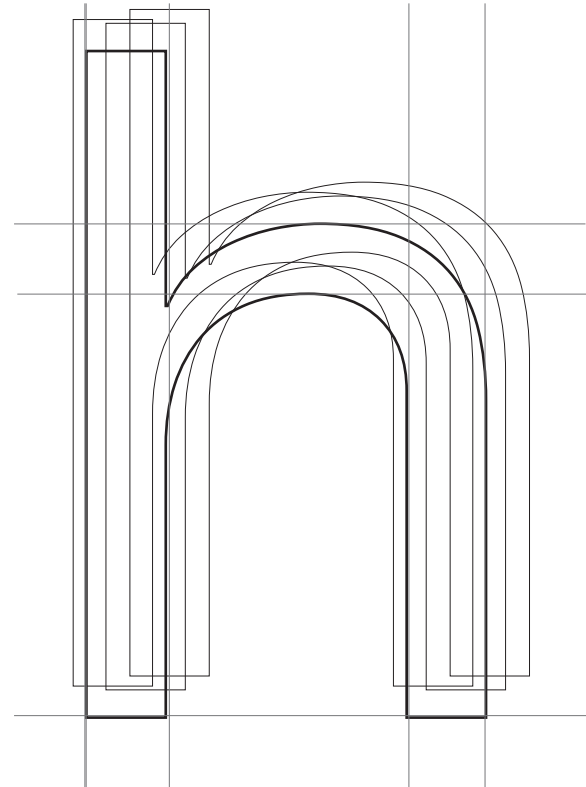
גְמוּטְלִיכְקֵיט (נעימות)

הנעימות של חדר חמים, אווירה שמחה ונטולת קונפליקטים, בריחה קטנה מהיום-יום האפרורי: ההגדרות למושג "גמוטליכקייט" הן רבות, מגוונות ולא מדויקות. גמוטליכקייט הוא מצב שקשה לתארו של חדרים, מצבים או דברים, המשרים עלינו תחושה נעימה וטובה. משמעות המילה היא כה ייחודית עד כי קשה מאוד לתרגמה. אפילו השפה האנגלית העשירה במילים מתארת מציאות נעימה כ- *gemutlich*. לגמוטליכקייט בגרמניה יש שני צדדים: הציבורי, כמו בפסטיבל הבירה ("אוקטוברפסט") או בפסטיבלים של איגודים, והפרטי בסלון הביתי. העולם הקדחתי והמתח נשארים בחוץ כאשר אנשים מתכנסים בגמוטליכקייט. בה בעת, מידה מוגזמת של גמוטליכקייט משמעה גם עצלות והעדר אומץ לב, כאשר מחלוקות וסכסוכים נדחקים לצד. לעתים קרובות מתארים את הגמוטליכקייט באופן בלתי אמין וקיטשי.

Humor

„Deutsche haben keinen Humor“, sagt man. Aber schon im 19. Jahrhundert waren Wilhelm Buschs satirische Bildergeschichten beliebt. Sie gelten als Vorläufer der Comics. Populäre Comedyshows imitieren nicht nur angelsächsische Vorbilder, sondern stehen in der langen Tradition deutschen Kabarets. Ein Charakteristikum des deutschen Humors ist die wenig sympathische Schadenfreude. Auch Vicco von Bülow, alias „Loriot“, bedient sich bei seiner Komik des Unglücks der anderen. Der Lacher erkennt sich darin selbst. Der humorlose Deutsche, der am liebsten Witze-Pointen noch erklärt, gehört zu den Standardfiguren internationaler Comedys. Ein Deutschland-Korrespondent der britischen „Times“ stellt im Vergleich zum englischen Humor fest: „Der deutsche Humor ist anders, weniger ironisch, langsamer, aber auch wärmer, herzlicher und (so gar nicht in der Tradition Buschs) weniger grausam.“

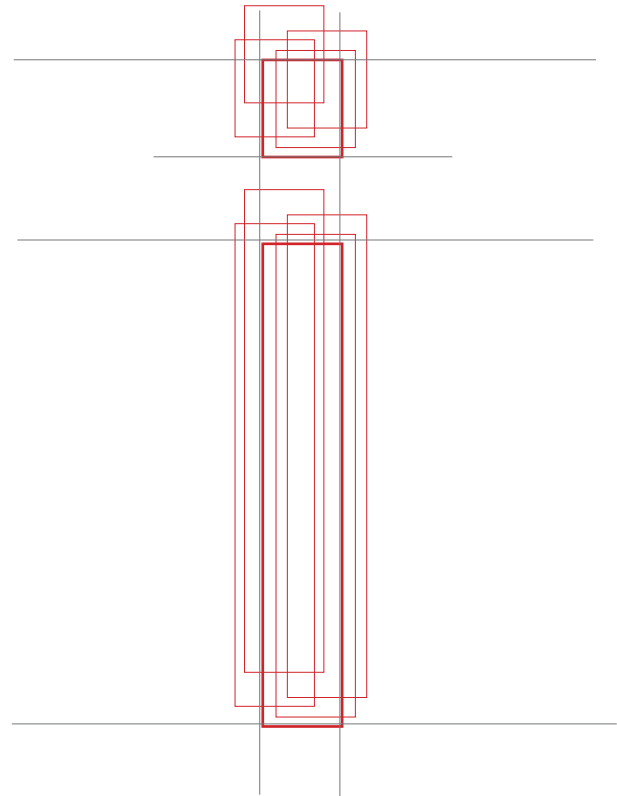
הומור

אומרים ש"לגרמנים אין הומור", אך כבר במאה ה-19 היו סיפורי המאוירים והסטיריים של וילהלם בוש אהובים. הם נחשבים לקומיקס הראשון. מופעי בידור פופולריים מחקים לא רק דוגמות אנגלוסקסיות אלא הם חלק ממסורת ארוכת שנים של הקברט הגרמני. מאפיין של ההומור הגרמני הוא השמחה לאיד המכוערת. גם ויקטור פון בילוב, הידוע בכינויו "לוריו", משתמש בביש המזל של הזולת ליצירת הומור. הצופה שצחק מזהה את עצמו בזולת זה. הגרמני חסר ההומור, שבשמחה עוד מסביר את הפואנטה של הבדיחות, משתייך לאחת הדמויות הקבועות בקומדיות בינלאומיות. כתב מגזין טיימס הבריטי בגרמניה מסביר את ההומור הגרמני בהשוואה לזה האנגלי: "ההומור הגרמני שונה – הוא אירוני פחות ואיטי יותר, אך גם חם ולבבי ובניגוד למסורתו של בוש פחות אכזרי".

Idole

Sportler, Musiker oder Topmodel: „echtes“ Vorbild oder „nur“ Star der Popkultur? Wer starke Medienpräsenz hat, steigt bei deutschen Jugendlichen schnell zum Idol auf. Mit solcher Popularität kann man „Kultstatus“ erreichen. Und unter den Fans entsteht ein gemeinschaftliches Identitätsgefühl. Welche Eigenschaften als vorbildhaft gelten, hängt von Bildung und Gruppenzugehörigkeit ab. Poster, Kleidung, Parfum und Bettwäsche, eine Vielzahl von Fanartikeln zeigt, wie hoch der Identifikationsgrad mit Idolen sein kann. Sie sind besonders in der Jugend Anhaltspunkt, um sich von den Eltern abzugrenzen und eigene Wege zu gehen. Dennoch werden neben den Idolen der Medienlandschaft auch Privatpersonen zu Vorbildern. So sind Mutter und Vater für über 30% der Jugendlichen das wichtigste Vorbild. Die Lebensleistung historischer Persönlichkeiten kann ebenfalls als vorbildlich angesehen werden.

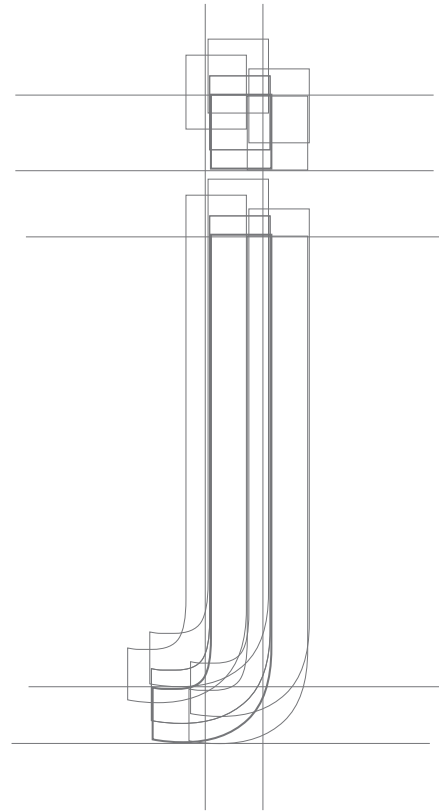
אידולה (גיבורי תרבות)

ספורטאים, מוסיקאים או דוגמניות צמרת: האם הם מודל "אמיתי" לחיקוי או "רק" כוכבים בתרבות הפופ? מי שזוכה לנוכחות תקשורתית רבה הופך מהר מאוד לגיבור תרבות בקרב בני הנוער הגרמנים. פופולריות זו מקנה לגיבור התרבות "מעמד פולחני", ובקרב המעריצים נוצרת תחושת זהות משותפת. אילו תכונות נחשבות כראויות לחיקוי? התשובה תלויה בחינוך ובהשתייכות הקבוצתית. פוסטרים, ביגוד, כושם ומצעים – כמות רבה של אביזרי מעריצים מעידה עד כמה גדולה מידת ההזדהות עם גיבורי התרבות. ההערכה קיימת בעיקר בקרב בני הנוער, המנסים לבדל עצמם מהוריהם וללכת בדרכם הם. בד בבד ולצד גיבורי התרבות מעולם התקשורת משמשות גם דמויות פרטיות מודל לחיקוי. יותר מ-30% מבני הנוער מציינים כי הוריהם הם מודל החיקוי החשוב ביותר. גם הישגיהם החשובים של דמויות היסטוריות עשויים לשמש מודל חיקוי.

Jugend

Deutsche Jugendliche leben in einer offenen Gesellschaft mit vielen Freiheiten und Angeboten. Es gibt vielfältige Jugendszenen, die sich durch Musik, Kleidung und Lebensstil unterscheiden. Zu den populärsten Jugendveranstaltungen zählen so starke Gegensätze wie Kirchentage und die Love-Parade. Jungsein ist aber auch von Ängsten geprägt. 69% der deutschen Jugendlichen fürchten, keinen Beruf zu finden oder ihren Arbeitsplatz zu verlieren. Um sich von den Erwachsenen abzugrenzen, benutzen Jugendliche oft eigene Redewendungen. Sie stammen aus dem Hip-Hop, aus Internet-Kürzeln oder aus der „Kanak Sprach“, einem deutsch-türkischen Slang. Jugendkulturen waren lange Zeit „Jungenkulturen“. Mädchen galten darin höchstens als Beiwerk. Gerade in Szenen, in denen es sportlich anspruchsvoller zugeht, übernehmen Mädchen heute eine aktive Rolle. In Deutschland haben viele Jugendliche ihr eigenes Zimmer mit Schreibtisch, PC und Fernseher. Aber in einer Umfrage sagte mehr als die Hälfte der Jugendlichen, dass ihre Eltern kaum Zeit haben, mit ihnen zu reden.

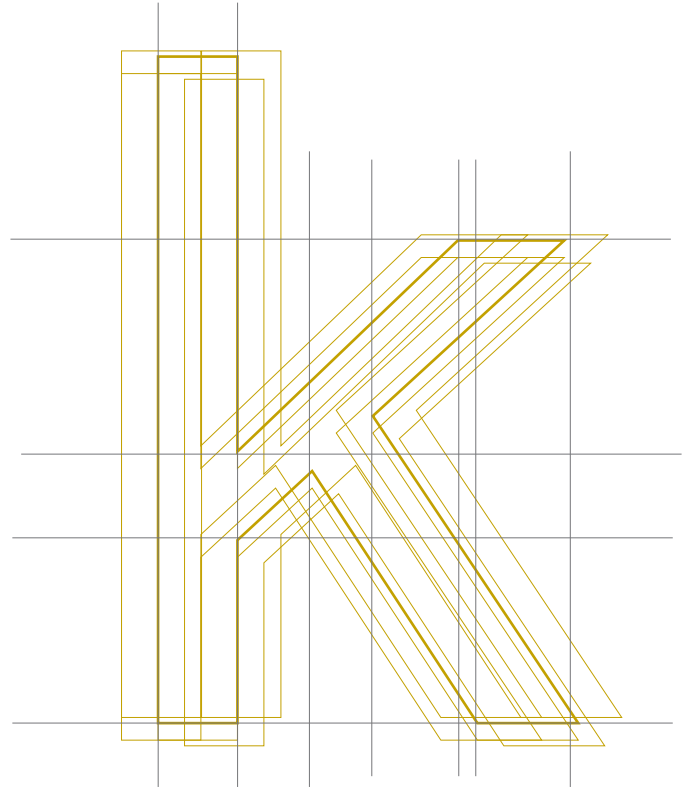
יוג'נד (בני נוער)

הנוער הגרמני חי בחברה פתוחה המעניקה חופש בתחומים רבים והיצע רב. ישנן סצנות נוער רבות ומגוונות כמוסיקה, בלבוש ובסגנון החיים. על אירועי הנוער הפופולריים ביותר נמנים אירועים שונים במהותם, כמו ימי הכנסייה מחד ופסטיבל המוזיקה האלקטרונית והריקודים (Love Parade) מאידך. להיות צעיר משמעו גם להיות מלווה בחששות. 69% מבני הנוער הגרמנים חוששים מאי-מציאת מקצוע או מאובדן מקום העבודה. בני נוער משתמשים לעתים באופן דיבור ובביטויים משלהם, שבאמצעותם הם מסמנים את עצמם כשונים מהמבוגרים. אופן דיבור זה מקורו בהיפ הופ, בקיצורים מהאינטרנט או בסלנג הגרמני-טורקי "קנאק ספראק", שקיבל מעמד פולחני בזכות ספרו של פרידון זיימוגלו בשם זה. התרבויות של בני הנוער היו במשך זמן רב "תרבויות של נערים", שבהן נחשבו נערות לקישוט נחמד לכל היותר. אולם דווקא בסצנות שבהן יש דרישה ספורטיבית גבוהה יותר, ממלאות כיום יותר ויותר נערות תפקיד חשוב ופעיל. בגרמניה יש לנערים ולנערות רבים חדר משלהם עם שולחן עבודה, מחשב וטלוויזיה, אך הורים גרמנים הם שתקנים. בסקר שנערך אמרו למעלה ממחצית מבני הנוער כי להוריהם כמעט אין זמן לשוחח עימם.

Kindergarten

Das Zusammenleben in der Gemeinschaft lernen und spielerisch die Welt entdecken: Viele deutsche Kinder erfahren im Kindergarten erstmals ein Sozialleben außerhalb der Kleinfamilie. 1821 gründete der deutsche Lehrer Friedrich Fröbel den ersten Kindergarten weltweit. Die Institution fand rasch Nachahmer. Selbst das deutsche Wort „Kindergarten“ wird im englischsprachigen Raum übernommen. Kindergärten haben heute ganzheitliche Erziehungs-, Bildungs- und Betreuungsaufgaben. Ergänzend zur Erziehung in der Familie sollen sie den Kindern erweiterte Erfahrungs- und Bildungsmöglichkeiten eröffnen. In Deutschland hat jedes Kind ab drei Jahren einen Rechtsanspruch auf einen Kindergartenplatz. Dahinter steckt der Wunsch, die zumeist für die Mütter immer noch bestehende Unvereinbarkeit von Familie und Beruf aufzulösen. Doch nur eine Ganztagesbetreuung auch jüngerer Kinder böte Eltern bessere berufliche Chancen. Vor allem in den alten Bundesländern der Republik ist man von diesem Ziel noch weit entfernt.

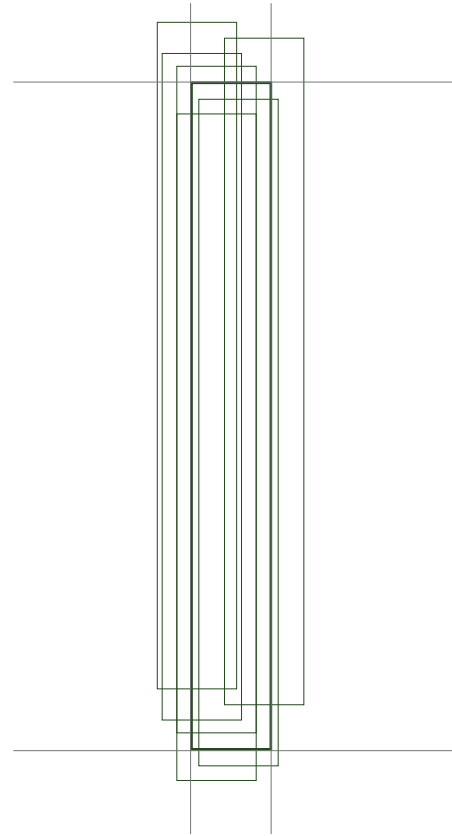
קינדרגרטן (גן ילדים)

לגלות את העולם באמצעות משחק וללמוד על החיים יחדיו בקהילה: ילדים גרמנים רבים חווים בגן הילדים לראשונה חיי חברה מחוץ למשפחה הגרעינית. בשנת 1821 הקים המחנך הגרמני פרידריך פרבל את גן הילדים הראשון בעולם, ובמהרה הוקמו מוסדות דומים. אפילו המילה הגרמנית "קינדרגרטן" אומצה והיא בשימוש במרחב דובר האנגלית. לגני הילדים כיום תפקיד משמעותי בחינוך הילד, בטיפוחו ובשמירה עליו. גן הילדים משלים את החינוך במשפחה וחושף בפני הילדים אפשרויות נרחבות שמטרתן התנסות ולימוד. בגרמניה זכאי כל ילד מגיל 3 למקום בגן ילדים. זאת מתוך השאיפה להקל – בעיקר על האימהות – על הקושי הקיים עדיין בשילוב המשפחה והעבודה. אולם ברוב המקרים גני הילדים נסגרים כבר בשעות הצהריים. רק מסגרות יום ארוך, גם לילדים קטנים, יאפשרו להורים הזדמנויות מקצועיות טובות יותר. במיוחד במדינות הוותיקות ברפובליקה הגרמנית, הגשמת מטרה זו עדיין רחוקה.

Loreley

„Ich weiß nicht, was soll es bedeuten ...“ Heinrich Heines Lied von der Loreley hat den Mythos der männermordenden Blondine weltweit bekannt gemacht. Auf der Suche nach deutscher Romantik besuchen von Deutschlands Touristen jährlich circa 500.000 den Loreley-Felsen am Rhein. Die Romantik entstand im 19. Jahrhundert als Gegenbewegung zur beginnenden Moderne mit ihrer Industriekultur und kalten Rationalität. Das malerische Mittelrheintal bildet eine Kulisse für den romantisch verklärten Blick zurück in eine verlorene Welt voller Harmonie und Geheimnis. Heines Ballade erzählt von der lieblichen Loreley. Ihre Schönheit und ihr betörender Gesang sollen die Rheinschiffer von der tatsächlich gefährlichen Stelle im Fluss so abgelenkt haben, dass ihre Schiffe reihenweise an dem Felsen zerschellten.

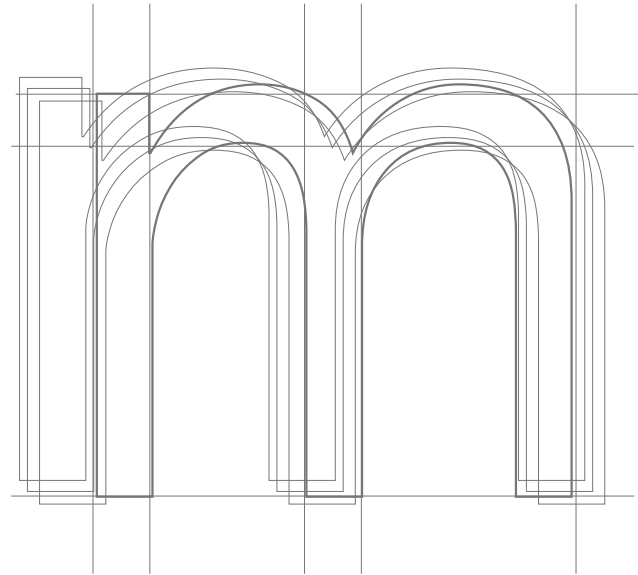
לורליי

“אינני יודע מה פשר...”, שירו של היינריך היינה על הלורליי הפיץ כרבים את המיתוס על הנערה זהובת השיער, הפאם פאטאל. בחיפושם אחר רומנטיקה גרמנית מבקרים מדויי שנה כחצי מיליון מכלל תיירי גרמניה בצוק הלורליי המזדקר מעבר לנהר הרין. הרומנטיקה החלה במאה ה-19 כתנועת נגד למודרנה המתפתחת שהתאפיינה בתרבות התיעוש וברציונליות קרה. עמק הרין הציורי מהווה רקע אידאלי למבט הרומנטי והזך המתבונן לאחור אל עולם אבוד מלא בהרמוניה ובסוד. הבלדה מספרת על הלורליי הקסומה. יופייה ושירתה המפתה הסיחו את דעתם של ספני הרין מהאזור המסוכן באמת בנהר, וכך היו סירותיהם מתנפצות לרסיסים אל הסלעים.

Mauer

Schießbefehl, Überwachung und Ausreiseverbot waren mehr als 40 Jahre lang Realität in der DDR. Die 1961 errichtete Berliner Mauer ist bis heute ein Symbol dieser Unterdrückung. Der Mauerfall 1989 steht für das Ende der Diktatur in Ostdeutschland und das Ende des Kalten Krieges weltweit. Die Teilung Deutschlands nach dem Zweiten Weltkrieg in alliierte Besatzungszonen führte 1949 zur Gründung von Bundesrepublik und DDR. In der sowjetisch gelenkten DDR entstand eine kommunistische Diktatur. Unfreiheit und ökonomische Not veranlassten bis 1961 über 2,5 Millionen Menschen zur Flucht von Ost nach West. Während die übrige Grenze schon abgeriegelt war, blieb Berlin das letzte Schlupfloch in den Westen. 1961 wurde auch diese Möglichkeit durch den Bau der Berliner Mauer versperrt. Die DDR-Grenzpolizisten wurden dazu verpflichtet, auf Flüchtende zu schießen. Vor dem Hintergrund politischer Reformen in der Sowjetunion erzwang die Protestbewegung in der DDR 1989 die Öffnung der Mauer. Dies führte wenige Monate später zur Auflösung der DDR und der Vereinigung mit der Bundesrepublik.

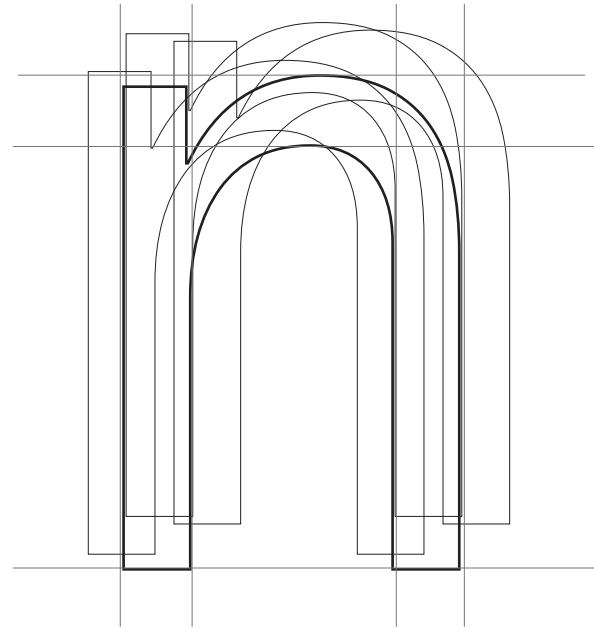
מאָר (חומה)

פקודת ירייה, פיקוח ואיסור יציאה היו מעל לארבעים שנה המציאות היום-יומית במזרח גרמניה. חומת ברלין, שנבנתה בשנת 1961, מהווה עד היום סמל לדיכוי זה. נפילת החומה בשנת 1989 מסמלת את תום עידן הדיקטטורה במזרח גרמניה ואת תום עידן המלחמה הקרה בעולם כולו. חלוקת גרמניה לאחר מלחמת העולם השנייה לאזורי השפעה של בעלות הברית הובילה בשנת 1949 לייסודן של הרפובליקה הפדרלית גרמניה ושל הרפובליקה הדמוקרטית הגרמנית. במזרח גרמניה, אזור ההשפעה הסובייטי, הוקמה דיקטטורה קומוניסטית. שלילת החירות ומצוקה כלכלית גרמו ליותר מ-2.5 מיליון איש להימלט מן המזרח אל המערב עד שנת 1961. בעת שהגבול ברובו היה כבר סגור, נותרה ברלין אפשרות המילוט האחרונה למערב. עם בנייתה של חומת ברלין בשנת 1961 נחסמה גם אפשרות בריחה זו. שוטרי מזרח גרמניה חויבו לירות בכל מי שניסה להימלט אל מעבר לחומה. על רקע רפורמות מדיניות בברית המועצות לשעבר הובילה תנועת המחאה במזרח גרמניה לנפילת חומת ברלין בשנת 1989. הדבר גרם להתפרקותה של מזרח גרמניה מספר חודשים לאחר מכן ולאיחודה עם הרפובליקה הפדרלית גרמניה.

Nazis raus!

Nicht erst seit den 1990er Jahren kommt es in Deutschland immer wieder zu rechtsextremistischen Gewalttaten. Bei Übergriffen werden vor allem ausländische Mitbürger gedemütigt, schwer verletzt oder sogar getötet. Bürgerinitiativen und staatliche Maßnahmen treten diesen neonazistischen Tendenzen entgegen. Jugendliche steigen häufig über Musik mit rassistischen und nationalistischen Inhalten in den Rechtsradikalismus ein. Neben der Lust am Verbotenen und der Provokation ist es oft ein gesteigertes Selbstwertgefühl in der Gruppe, das zum Weitermachen motiviert. In Deutschland gibt es rund 30.000 Personen, die Rechtsradikalismus propagieren. Sie sind in rechtsextremen Parteien, aber auch in losen Gruppen organisiert. Gegen diese rechtsradikalen Strömungen existiert eine starke Gegenbewegung. Zahlreiche Initiativen gegen Fremdenfeindlichkeit haben sich in der Bevölkerung gebildet. Sie stören öffentliche Kundgebungen der Neonazis und veranstalten Gegendemonstrationen. Auch der Staat wehrt sich. Seit 1992 wurden 26 rechtsextreme Organisationen verboten.

נְאֻצֵיז רְאוּסוּ! (נאצים החוצה!)

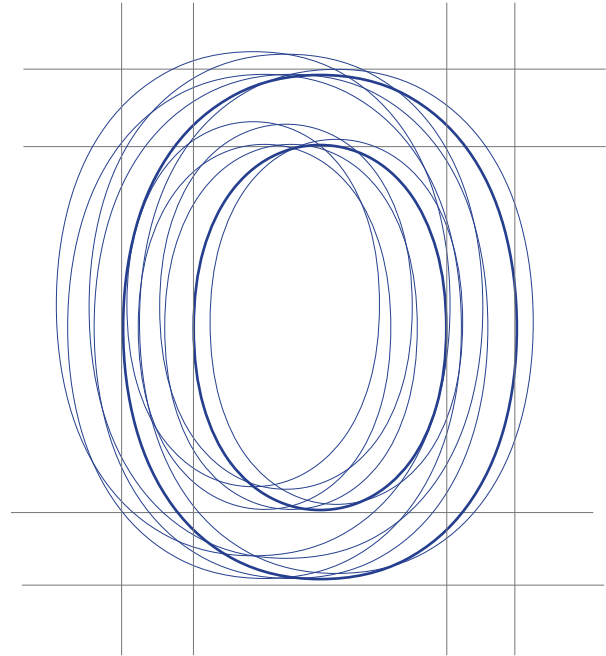
מעשי האלימות של אנשי הימין הקיצוני בגרמניה לא החלו בשנות התשעים. מושא תקיפותיהם הם בעיקר האזרחים הזרים: הם הושפלו, נפצעו קשה או אף נהרגו. יוזמות של תושבים וצעדים שנוקטת המדינה יוצאים נגד נטיות ניאו-נאציות אלה. פעמים רבות צעירים מגיעים לימין הקיצוני דרך מוזיקה בעלת תכנים גזעניים ולאומניים. לצד המשיכה לדברים אסורים ולפרובוקציות מדובר לעתים תכופות בתחושת מודעות עצמית, שהולכת ומתעצמת בקבוצה וגורמת לצעירים להמשיך בדרך זו. בגרמניה יש כ-30,000 איש המשתייכים לימין הקיצוני. הם מאורגנים במפלגות אך גם בקבוצות אחרות. ישנה גם תנועת נגד חזקה הנלחמת בזרמי הימין הקיצוני. יוזמות רבות נגד שנאת זרים צמחו בקרב האוכלוסייה, ופעיליהן מפריעים להפגנות של ניאו-נאצים ומקיימים בעצמם הפגנות נגד. גם המדינה נוקטת צעדי נגד, ומשנת 1992 נאסרה פעילותן של 26 קבוצות ימין קיצוני.

Ordnung

„Ordnung muss sein!“ Diese weit verbreitete Redensart steht für den hohen Stellenwert von Ordnung im Leben der Deutschen. Da der Wunsch nach perfekter Ordnung ein aussichtsloses Unterfangen ist, wird ihm mit Ironie und Selbstironie begegnet. Umfragen zeigen, dass rund dreiviertel aller Deutschen über 14 Jahre zwar Ordnung als Tugend schätzen, aber bei sich selbst gerne ein Auge zudrücken.

Normen, Richtlinien und Regelungen gibt es in fast unübersehbarer Zahl. Die weltweit gültige Industrienorm DIN ist eine deutsche Erfindung. Beliebtes Beispiel für übertriebenen Ordnungswillen ist der „Schilderwald“ im Straßenverkehr, der oft mehr Verwirrung stiftet als Ordnung schafft. Auch das gemeinschaftliche Zusammenleben ist durch viele Vorschriften geregelt: Eine Hausordnung gilt für alle Mieter; Kinder sollten nach der Spielplatzordnung spielen, und in Vorgärten und Schrebergärten wird die Natur mit vorgeschriebenen Heckenhöhen und penibler Beetbepflanzung geordnet.

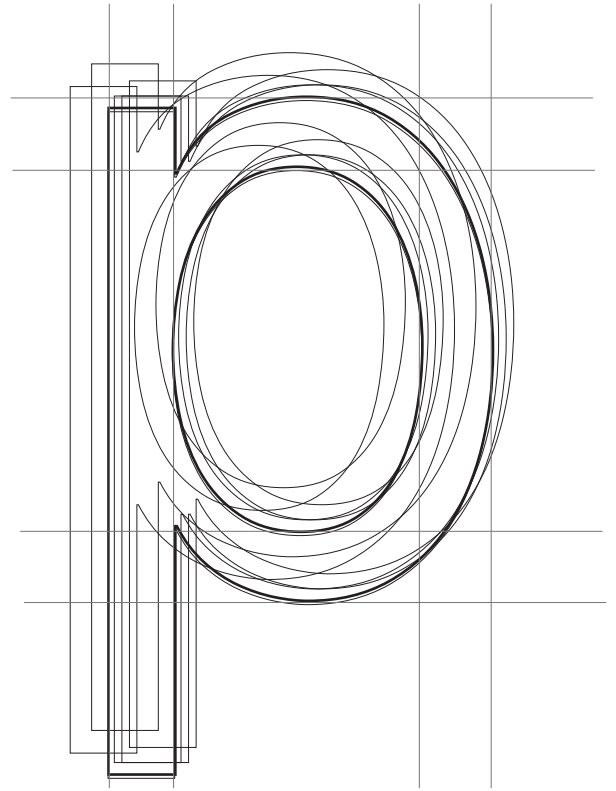
אוֹרְדוֹנָג (סדר)

“סדר חייב להיות!” – אמירה מפורסמת זו מייצגת את חשיבותו הגבוהה של הסדר בחייהם של הגרמנים. השאיפה לסדר מושלם אינה ניתנת להשגה, לכן הגרמנים מתייחסים לנושא באירוניה ובאירוניה עצמית. סקרים מראים כי כמעט 75% מבין הגרמנים מעל גיל 14 מעריכים אמנם סדר כמידה טובה, אך מעלימים ממנו עין כאשר מדובר בעצמם. נורמות, הנחיות וכללים הנוגעים לסדר קיימים במספר כמעט אינסופי. התקן DIN, התקף ברחבי העולם, הוא המצאה גרמנית. דוגמה אהובה לרצון המוגזם לסדר היא “יער השלטים” בכבישים, שלעתים יוצר יותר בלבול מאשר סדר. גם החיים הציבוריים מאורגנים באמצעות חוקים רבים: “נהלי בית” מחייבים את כל הדיירים, ילדים חייבים לשחק לפי כללי גן המשחקים, ובגינות או בגינות להשכרה (שטח גינה שאינו צמוד לדירה) הטבע מסודר על פי גובה גדר קבוע ונטיעת ערוגות קפדנית.

Pass

Der deutsche Staat garantiert seinen Angehörigen grundlegende freiheitliche Bürgerrechte und ein System der sozialen Absicherung. Wer einen gültigen Pass besitzt, hat in der Regel auch die deutsche Staatsbürgerschaft. Grundsätzlich haben Ausländer die Möglichkeit, deutsche Staatsbürger zu werden. Acht Jahre muss man rechtmäßig im Land leben, und Deutschkenntnisse sind Pflicht. Weitere Bedingungen sind ein ausreichendes Einkommen und das Bekenntnis zum Grundgesetz. Seit 2008 müssen Ausländer zur Einbürgerung im Test ihr Wissen über Deutschland beweisen. Mehr als 100.000 Menschen nahmen seitdem den Weg über Sprach- und Wissenskurse auf sich, um den Einbürgerungstest zu bestehen und einen deutschen Pass zu erhalten. Von 33 aus 310 möglichen Fragen zu Geschichte, Politik und Kultur müssen mindestens 17 richtig beantwortet werden. Diese Verschärfung des Zuwanderungsgesetzes führte zu sinkenden Einbürgerungszahlen. Sprachanforderungen und die Pflicht zur Aufgabe der alten Staatsangehörigkeit sind hohe Barrieren. Bei fallender Geburtenrate ist Deutschland auf Zuwanderung aus dem Ausland angewiesen.

פֶּאָס (דרכון)

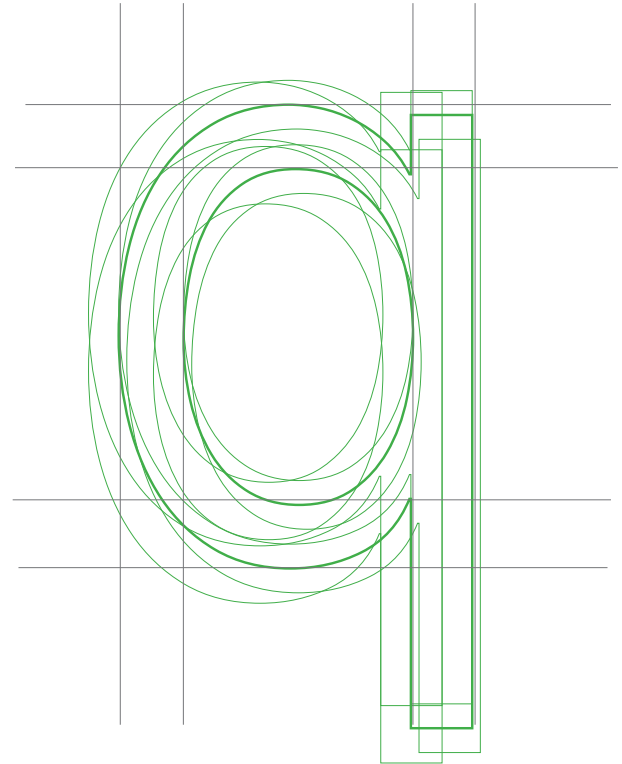
המדינה הגרמנית מבטיחה לאזרחיה זכויות יסוד, זכויות אזרח וחירויות וכן מערכת רווחה ענפה. אדם בעל דרכון בתוקף מחזיק לרוב גם באזרחות גרמנית. באופן עקרוני יש לזרים בגרמניה אפשרות להפוך לאזרחים גרמנים. עליהם לחיות בגרמניה שמונה שנים באופן חוקי ולעמוד במבחן ידיעת השפה הגרמנית. תנאים נוספים הם הכנסה מספיקה והצהרה על קיום חוקי היסוד של המדינה. החל משנת 2008 מועמדים להתאזרחות חייבים להוכיח את ידיעותיהם על גרמניה במבחן בקיאות. מאז, מעל ל-100,000 איש החלו ללמוד בקורסים את השפה הגרמנית ועל אודות גרמניה כדי לעמוד במבחן ההתאזרחות ולקבל דרכון גרמני. על הנבחן לבחור 33 שאלות מתוך 310 שאלות העוסקות בהיסטוריה, פוליטיקה ותרבות ולענות נכונה על 17 לפחות. החמרה זו בחוק ההגירה הביאה לירידה במספר המתאזרחים. ידיעת השפה הגרמנית כמו גם חובת הוויתור על האזרחות הקודמת מהווים גם הם חסמים, שלא פשוט לעברם. עם זאת, בשל שיעור הילודה הנמוך, גרמניה תלויה בהגירה מחו"ל.

Querdenker

Querdenker stellen gängige Denkmuster infrage. Auch gegen Anfeindungen setzen sie ihre Idee durch. Gerade in Bereichen, in denen Normen und Regeln hoch geschätzt werden, haben es Querdenker besonders schwer. Dennoch hat Querdenken in Deutschland Tradition.

Im Land von Martin Luther und Karl Marx finden sich auch heute noch Menschen, die mit neuen, ungewöhnlichen Ideen Politik, Kultur und Wissenschaft revolutionieren wollen. Querdenker, deren Ideen sich durchsetzen, genießen oft höchstes Ansehen. Je größer die überwundenen Widerstände, desto heller strahlt der Ruhm des Querdenkers - wenn auch manchmal nur bei seinen Gesinnungsgenossen. Erfolgreiche Querdenker bleiben dagegen höchstens als lästige Querulanten in Erinnerung.

קוֹרְדֵּןֶר (חשיבה מחוץ לקופסא)

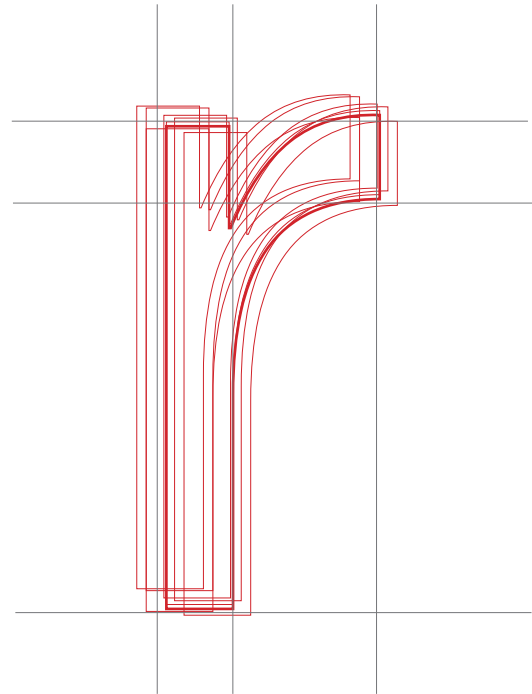
החושבים מחוץ לקופסא מערערים על אופן החשיבה המקובל. הם מצליחים לשכנע ברעיונותיהם גם את אלה שחולקים על דעתם. דווקא בתחומים שבהם מעריכים מאוד נורמות וחוקים קשה במיוחד לחושבים מחוץ לקופסא. בכל זאת יש בגרמניה מסורת של חשיבה יצירתית. בארצם של מרטין לותר ושל קרל מרקס נמצאים גם כיום אנשים אשר באמצעות רעיונות חדשים ומקוריים מעוניינים לחולל מהפכות בתחומי הפוליטיקה, התרבות והמדע. החושבים מחוץ לקופסא שרעיונותיהם מיושמים, זוכים לעתים קרובות להערכה רבה. ככל שעולה בידיהם להתגבר על התנגדות רבה יותר לרעיונותיהם, כך עולה תהילתם – אם כי לעתים רק בקרב שותפיהם לדעה. לעומת זאת, החושבים מחוץ לקופסא שאינם מצליחים לשכנע ברעיונותיהם, נותרים בזיכרון לכל היותר כעקשנים מעיקים.

Religion

Deutschland ist ein christlich geprägtes Land. Statistisch sind 50 Millionen Deutsche Christen. Doch die Mehrzahl übt ihre Religion nicht aus. 30 Millionen Deutsche sind konfessionslos. Das Recht auf freie Religionswahl und -ausübung ist im Grundgesetz verankert. Mit je circa 25 Millionen Mitgliedern teilen sich die Christen in Katholiken und Protestanten. Trotz massiver Kirchenaustritte stehen religiöse Veranstaltungen, wie das Weltjugendfest oder die Kirchentage, vor allem bei Jugendlichen hoch im Kurs. Auch das spirituelle Gedankengut der Esoterik findet eine wachsende Zahl von Anhängern.

Die drittstärkste Religionsgemeinschaft in Deutschland bildet mit 3,5 Millionen Gläubigen der Islam. Die Zahl der Moscheen nimmt stetig zu. Durch Zuwanderung aus Osteuropa ist auch die Zahl der Menschen jüdischen Glaubens wieder angestiegen, die durch Verfolgung und Ermordung im Deutschland der Nationalsozialisten auf wenige Tausend dezimiert worden waren.

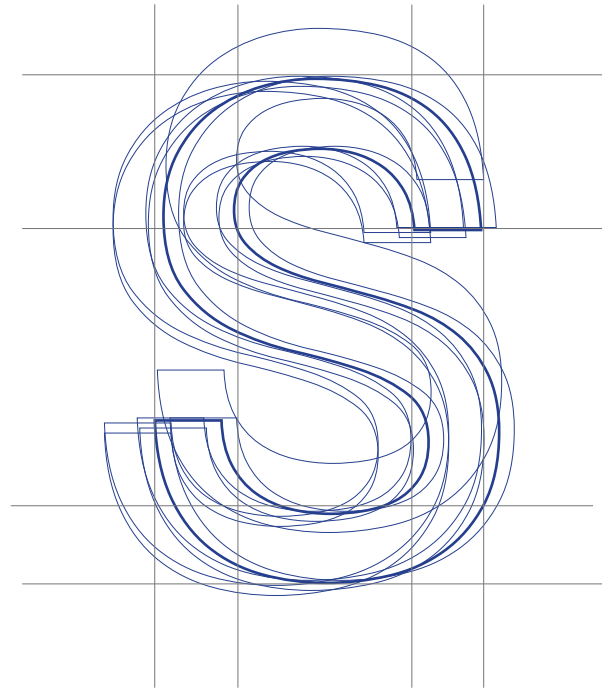
רליגיון (דת)

גרמניה היא ארץ שהנצרות היא הדת הראשית בה. על פי הסטטיסטיקה, 50 מיליון גרמנים הם נוצרים. אולם רוב הגרמנים אינם דתיים, ו-30 מיליון גרמנים מגדירים את עצמם כחסרי דת. הזכות לבחירה חופשית של הדת, ולקיום מצוותיה מעוגנת בחוקי היסוד. מתוך 50 מיליון נוצרים, חצי הם קתולים וחצי פרוטסטנטים. חרף עזיבה מאסיבית של הנצרות, אירועים דתיים דוגמת חגיגות הנוער העולמי או ימי הכנסייה זוכים לפופולריות עצומה, במיוחד בקרב בני נוער. גם אורח המחשבה הרוחני של האזוטרויות זוכה ליותר ויותר תומכים. הדת השלישית בגודלה בגרמניה היא האסלאם עם 3.5 מיליון מאמינים, ומספר המסגדים גדל באופן קבוע. בעקבות ההגירה ממזרח אירופה עולה גם שוב מספרם של היהודים בגרמניה, אשר כתוצאה מרדיפתם והשמדתם בתקופת הנאצים ירד לכ-1000 בלבד.

Sitten und Unsitten

Wen spricht man mit „Du“ und wen mit „Sie“ an? Wen begrüßt man mit Küsschen, wen mit Händedruck? Sind einige Minuten Verspätung schon unhöflich? Diese und andere komplizierte Benimm-Fragen stellen sich Besucher aus anderen Ländern. Die Deutschen gelten als förmlich und schroff. Dienstleistungen werden oft ohne Lächeln erledigt, doch selbst Unbekannte werden im Aufzug begrüßt. Wenn man sich trifft, ist Händeschütteln üblich. Im Straßenverkehr oder beim Schlangestehen scheint das Recht des Stärkeren zu gelten. Die Sitten der Deutschen zu verstehen, ist schwer. Besonders dann, wenn sie zur Unsitte werden, etwa Liegestühle durch Handtücher zu „besetzen“. Ist das „typisch deutsch“ oder nur schlechte Erziehung? In Deutschland ist das Nachdenken über gutes Benehmen eng mit Freiherrn von Knigge verbunden. Sein Buch (1788) ist der Inbegriff des Benimmratgebers. Die große Zahl moderner „Knigges“ zeigt: Gutes Benehmen ist heute wieder ein Thema.

זיטן אונד אונזיטן (נימוסים וחוסר נימוס)

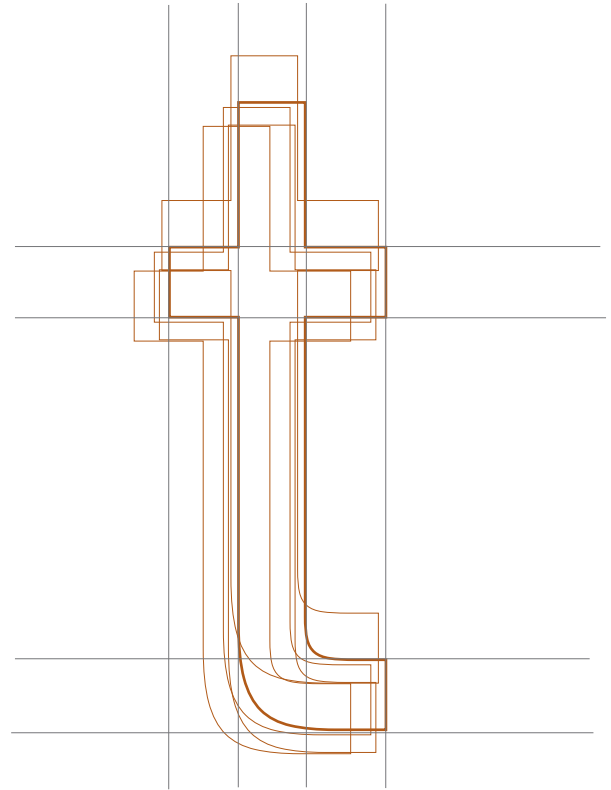
אל מי פונים ב"דו" ואל מי בפניית הכבוד "זי"? את מי מברכים בנשיקה קטנה ואת מי בלחיצת יד? האם איחור של דקות אחדות מעיד על חוסר נימוס? תיירים מחו"ל המבקרים בגרמניה שואלים את עצמם שאלות כאלה ושאלות מסובכות אחרות בענייני נימוסים. הגרמנים נחשבים לרשמיים וגסי רוח. השירות ניתן בגרמניה לעתים קרובות ללא חיוך, אך אפילו אנשים בלתי מוכרים זוכים לאמירת שלום במעלית. כשנפגשים נהוג ללחוץ ידיים. בנהיגה וכשעומדים בתור נראה כי החזק מנצח. קשה להבין את הנימוסים של הגרמנים, במיוחד כאשר הנימוס הופך לחוסר נימוס, למשל כאשר "תופסים" כיסאות נוח באמצעות מגבת. האם זה אופייני לגרמנים או שמדובר אך ורק בחינוך קלוקל? לכל אזור יש קאנון נימוסים אופייני משלו, והוא מסייע להסדיר את החיים המשותפים. בגרמניה החשיבה על נימוסים טובים קשורה באופן הדוק לרוזן פון קניגה. ספרו (1788) הוא ההתגלמות של ספר הנימוסים וההליכות. המספר הרב של ספרי "קניגה" מעיד על כך שנושא הנימוסים הטובים שוב עומד על סדר היום.

Tagesschau

Seit 1952 gehört die Nachrichtensendung „Tagesschau“ um 20 Uhr im Ersten Deutschen Fernsehprogramm für Millionen Deutsche zum festen Ritual des Abends. Die Tagesschau zeigt in 15 Minuten Aktuelles aus dem In- und Ausland. Danach beginnt die Abendunterhaltung.

Ende der 1990er-Jahre versuchten neue TV-Sender, ihr Abendprogramm bereits um 20:00 Uhr zu starten. Der Plan scheiterte – zu groß war die Gewohntheit der Zuschauer an den Start des Fernsehabends um 20:15 Uhr. Die Mehrheit der Deutschen bezieht ihre Informationen über das Fernsehen; Radio und Zeitung liegen dahinter. Zur wichtigsten Ergänzung der klassischen Medien hat sich das Internet entwickelt. Im Durchschnitt verbringen die Deutschen mit dem Fernsehen täglich circa drei Stunden, zweieinhalb am Radio und eine Stunde im Internet. Während an der „Tagesschau“ besonders die politische Neutralität geschätzt wird, werden die Tageszeitungen oft gerade wegen ihrer jeweiligen politischen Ausrichtung gelesen. So gilt die Frankfurter Allgemeine Zeitung beispielsweise als konservativ-liberal, die Süddeutsche Zeitung dagegen als linksliberal.

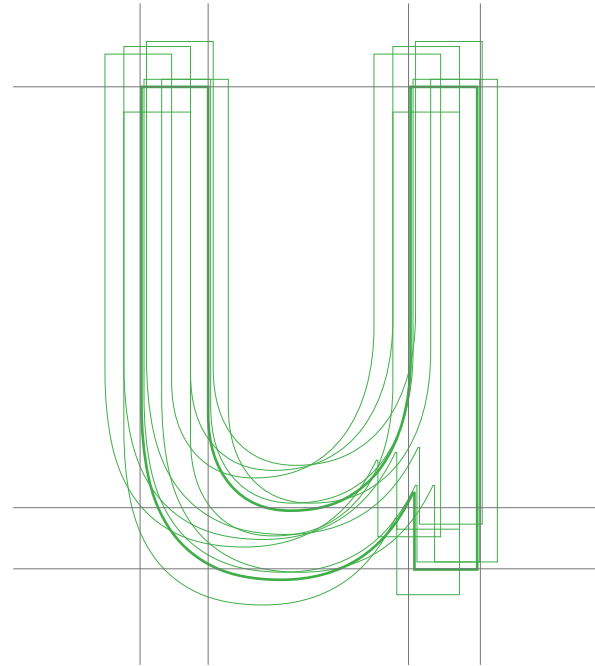
טָאָגְסְשָׂאוּ (חדשות הערב בטלוויזיה)

מאז שנת 1952 הפך הטאגסשאו בשעה שמונה בערב בערוץ הראשון של הטלוויזיה הגרמנית לטקס קבוע עבור מיליוני גרמנים. הטאגסשאו מציג ב-15 דקות אקטואליה מגרמניה ומהעולם. לאחר מכן מתחילות תכניות הערב. בסוף שנות התשעים ניסו ערוצי טלוויזיה חדשים להתחיל את תכניותיהם כבר בשעה שמונה בערב, אולם ניסיון זה לא צלח, שכן הצופים התרגלו לכך שתכניות הערב מתחילות בשעה 20:15. רוב הגרמנים מקבלים מידע קודם כול באמצעות הטלוויזיה ורק לאחר מכן באמצעות הרדיו והעיתונים. לצד מקורות המידע הקלסיים התפתח גם האינטרנט כמקור מידע חשוב. הגרמנים מבלים בממוצע כשלוש שעות ביום בצפייה בטלוויזיה, שעתיים וחצי בהאזנה לרדיו ושעה באינטרנט. בעוד שהטאגסשאו מוערך במיוחד בשל הניטרליות הפוליטית שלו, העיתונים היומיים נקראים לעתים דווקא בשל הקו הפוליטי המובהק שבו הם נוקטים. כך לדוגמה, הפרנקפורטר אלגמיינה צייטונג נחשב לעיתון שמרני-ליברלי, ואילו הזידויטשה צייטונג לעיתון ליברלי-שמאלי.

Umwelt

In den 1980er-Jahren sorgte die These vom Waldsterben für heftige emotionale Reaktionen bei den Deutschen. „Waldsterben“ wurde auch in anderen Sprachen zum Ausdruck für die Zerstörung der Umwelt. Das Bild der toten Bäume löste die Entstehung der Umweltbewegung in der Bundesrepublik und in der damaligen DDR aus. Das Umweltbewusstsein der Deutschen ist hoch. 91% der Bevölkerung halten Umweltschutz für wichtig. Heute beherrschen vor allem die Themen Klimawandel, Gesundheitsrisiken und Nachhaltigkeit die Diskussion. Deutschland hat strenge Umweltgesetze, in deren Folge neue Technologien entwickelt wurden. Deshalb ist Deutschland heute Weltmarktführer in Umwelttechnik. Insbesondere die Nutzung der Windkraft wird vorangetrieben. Doch das ökologische Bewusstsein hat zwei Seiten: Auf der einen Seite stehen strenge Regeln, beispielsweise für die penible Mülltrennung. Für Häuser gibt es den Energie-Pass. Nur beim Auto scheiden sich die Geister: Auf Autobahnen darf noch immer ohne Tempolimit Vollgas gegeben werden.

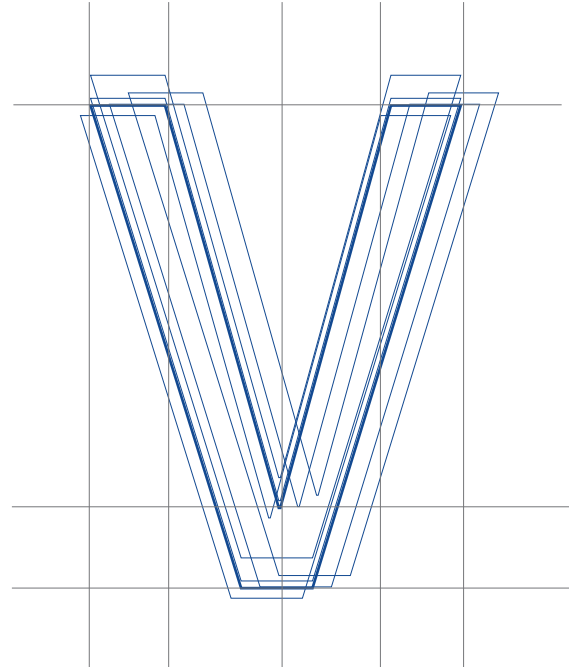
אומולטשוץ (איכות הסביבה)

בשנות השמונים עלתה התזה על מות היערות ועוררה תגובות רגשיות סוערות בקרב הגרמנים. המושג "מות היערות" הפך גם בשפות אחרות לביטוי להרס הסביבה. התמונה של עצים מתים הובילה להקמתה של התנועה לאיכות הסביבה ברפובליקה הפדרלית גרמניה ובמזרח גרמניה לשעבר. המודעות לאיכות הסביבה בקרב הגרמנים גבוהה – 91% מהגרמנים סבורים ששמירה על איכות הסביבה חשובה. הנושאים העומדים כיום בראש סדר היום הם בעיקר שינויי אקלים, סיכונים בריאותיים וקיימות. בגרמניה קיימים חוקים מחמירים בנושא איכות הסביבה, ובעקבותיהם מתפתחות טכנולוגיות חדשות ואף נוצר ענף כלכלי מצליח חדש. גרמניה מובילה בעולם בתחום של טכנולוגיית הסביבה. בעיקר בכל הנוגע לשימוש באנרגיית הרוח יש התקדמות מרשימה. עם זאת ישנם שני צדדים למודעות האקולוגית: מצד אחד קיימים חוקים נוקשים, דוגמת הפרדת אשפה קפדנית ביותר, ולבתיים בגרמניה אף יש דרכון אקולוגי. אך בכל הקשור לנסיעה ברכב הדעות חלוקות, ובכבישים המהירים (אוטובאן) אין עדיין הגבלת מהירות.

Verein

Über 50% aller Deutschen sind Vereinsmitglieder. Die Liebe der Deutschen zum Verein ist sprichwörtlich - und Ziel vieler Satiren. Jeder Ort in Deutschland hat Vereine. Selbst im Grundgesetz ist das Recht verankert, einen Verein zu gründen. Vielerorts dreht sich das gesellschaftliche Leben um die Vereine und ihre satzungsgemäßen Werte. Sie dienen der Stärkung des Gemeinschaftsgefühls, aber auch wirtschaftlichen Belangen. Insbesondere im ländlichen Raum spielen Vereine eine wichtige Rolle. Sie haben hier einen großen Anteil am kulturellen und politischen Leben. Eingetragene Vereine (e. V.) dürfen keine wirtschaftlichen Zwecke verfolgen. Das Engagement im Verein ist ehrenamtlich. Im Zentrum deutscher Vereinskultur stehen Sport-, Kegel-, Gesangs- und Schützenvereine. Insgesamt gibt es 535.000 deutsche Vereine. 15 davon beherbergt das 1500-Seelen-Dörfchen Niederdorla in Thüringen.

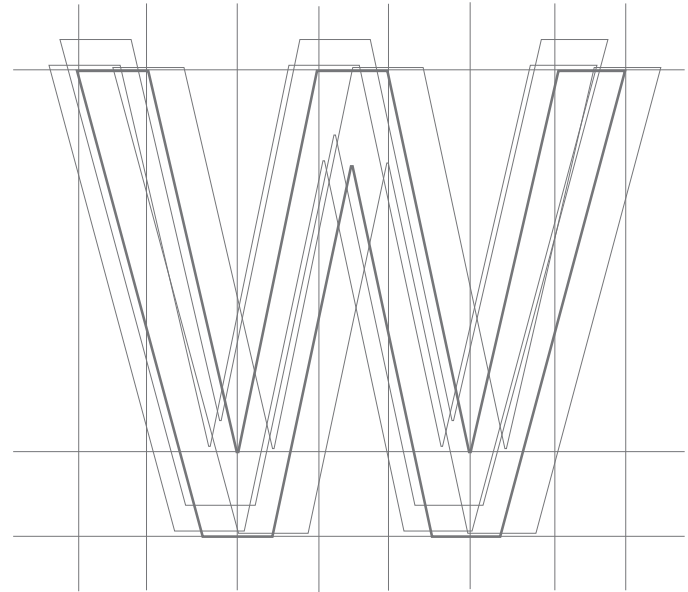
פְּרָאִיִן (איגוד/מועדון)

מעל ל-50% מהגרמנים באיגודים. חיבתם של הגרמנים לאיגודים היא שם דבר ומטרה לסאטירות רבות בכל מקום בגרמניה יש איגודים, והזכות לייסד איגוד אף מעוגנת בחוקי היסוד. במקומות רבים סובכים חיי החברה סביב האיגודים וערכיהם על פי התקנון. האיגודים מחזקים את תחושת הביחד אך גם את האינטרסים הכלכליים. בייחוד באזור הכפרי האיגודים ממלאים תפקיד חשוב, הם מהווים חלק מרכזי מהחיים הציבוריים והתרבותיים. עמותות רשומות (איגודים) הן ללא כוונת רווח, והעבודה בהן נעשית בהתנדבות. במרכז תרבות האיגודים הגרמנית עומדים איגודים בתחומים הבאים: ספורט, כדורת, שירה וצייד מסורתי. סה"כ קיימים 535,000 איגודים גרמניים. 15 מהם נמצאים בכפר אחד קטן במרכז גרמניה, נידרדורלה, המונה 1500 תושבים.

Wissen

„Wissen ist Macht“, lautet eine Redensart. Als rohstoffarmes Land braucht Deutschland Wissen als wichtige Produktivkraft. Die Voraussetzung dafür ist eine gute Bildung. Der Zugang zur Bildung soll allen offenstehen. Schulen und Universitäten sind meist staatlich. Nach der für alle Kinder gemeinsamen Grundschule trennen sich die Bildungswege. Hauptschule, Realschule und Gymnasium bilden drei wichtige Säulen des Schulsystems. Das Gymnasium zielt auf das Abitur, das zum Studium an einer Universität berechtigt. Deutsche Hochschulen haben Weltruf. Dennoch ist die Bildung in Deutschland häufig Gegenstand hitziger Debatten. Internationale Vergleiche bescheinigen Deutschland nur noch ein mittelmäßiges Bildungsniveau. Initiativen wie der Wettbewerb „Jugend forscht“ sollen den Spaß an der Wissenschaft fördern.

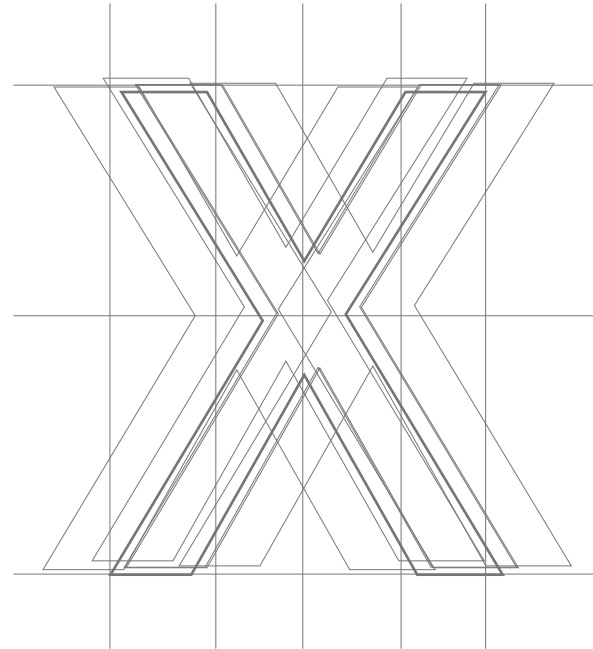
ויסן (ידע)

“ידע הוא כוח”, כך אומרים. כארץ ענייה בחומרי גלם, גרמניה זקוקה לידע ככוח יצרני. התנאי לכך הוא חינוך טוב ולפיכך עליו להיות נגיש לכול. רוב בתי הספר והאוניברסיטאות בגרמניה הם ציבוריים. הלימודים בבית הספר היסודי עד כיתה ד' אחידים לכול הילדים בגרמניה. לאחר מכן נעשית חלוקה לשלושה מסלולים נפרדים: בית ספר כללי, בית ספר ריאלי ובית ספר תיכון (גימנזיום). מסלולים אלה הינם עמוד התווך של מערכת החינוך. רק בגימנזיום ניגשים לבחינת בגרות, המשמשת כרטיס כניסה לאוניברסיטה. לאוניברסיטאות הגרמניות יש מוניטין עולמי, אך עם זאת, החינוך בגרמניה הוא לעתים קרובות מושא לוויכוחים קשים. מערכת החינוך בגרמניה זוכה לציונים בינוניים בלבד בהשוואה בינלאומית. יוזמות חינוכיות דוגמת התחרות “נוער חוקר” מבקשות לקדם את חוויית ההנאה מהמחקר.

X für U

Jemandem einen „Bärendienst erweisen“, bedeutet schlechte Hilfe zu leisten, die mehr schadet als nützt. Die deutsche Sprache steckt voller Redewendungen, die auf Nicht-Muttersprachler rätselhaft wirken. Doch auch viele Deutsche wissen nicht, woher die oft genutzten Floskeln stammen. „Ein X für ein U vormachen“ heißt, jemanden betrügen wollen, und wer „Lunte riecht“, der schöpft Verdacht. Der Ursprung der seltsamen Wortbilder liegt manchmal hunderte Jahre zurück, manchmal stammt er aus der Gegenwart. Wenn der Schiedsrichter „die Arschkarte zieht“, wusste man auch vor dem Schwarz-Weiß-Fernseher, dass dem Spieler jetzt die rote Karte gezeigt wird, die zuvor in der Gesäßtasche des Schiedsrichters steckte.

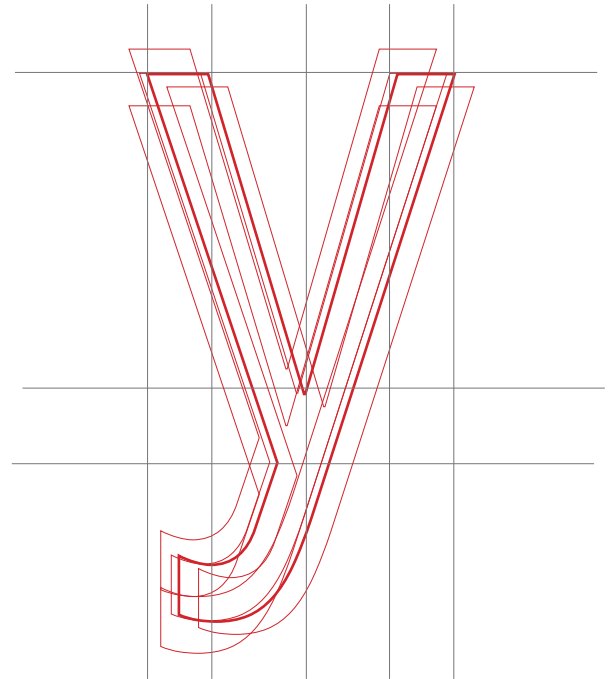
X für U (להפוך איקס לאו)

לתת "שירות דוב" משמעו להעניק עזרה לא טובה, שמזיקה יותר משהיא מועילה. השפה הגרמנית עשירה בביטויים, שנשמעים בלתי מובנים לאנשים שגרמנית אינה שפת אמם. אולם גם גרמנים רבים אינם יודעים מה מקורם של הביטויים שהם משתמשים בהם. "להפוך את האות איקס לאות או" משמעו לרמות מישהו, "להריח פתיל" משמעו לחוש בסכנה בזמן. מקור הביטויים המשונים הללו לעתים בעבר הרחוק ולעתים בהווה. כאשר השופט במשחק כדורגל "משך את כרטיס התחת", ידעו הצופים עוד בתקופה של הטלוויזיה בשחור-לבן שהשחקן מקבל כעת כרטיס אדום, שנמצא בעבר בכיסו האחורי (מאחורי הישבן) של השופט.

Yabanci Isci

Die größte Zahl der Zuwanderer in Deutschland stammt mit rund 2,5 Millionen aus der Türkei. Die Migranten kamen in den sechziger Jahren als „Yabanci Isci“, zu Deutsch „Gastarbeiter“. Heute leben türkische Familien hier dauerhaft, teilweise bereits in der 3. und 4. Generation. Ihre kulturelle Integration ist oft schwierig. Es entstand eine türkische Parallelgesellschaft mit eigenen Vereinen, Lokalen, Kinos und Banken. Doch auch erfolgreiche Integration findet statt. 72.000 türkische Unternehmen beschäftigen rund 350.000 Arbeitnehmer. Ihre Wirtschaftskraft beträgt 36 Milliarden € Umsatz. Kulturschaffende mit türkischer Herkunft geben der deutschen Kultur wichtige Impulse. Ihre Auseinandersetzung mit der eigenen Identität eröffnet aufschlussreiche neue Perspektiven auf das Leben in Deutschland.

יאָבאַנצ'י אַיִסְצ'י (עובדים זרים)

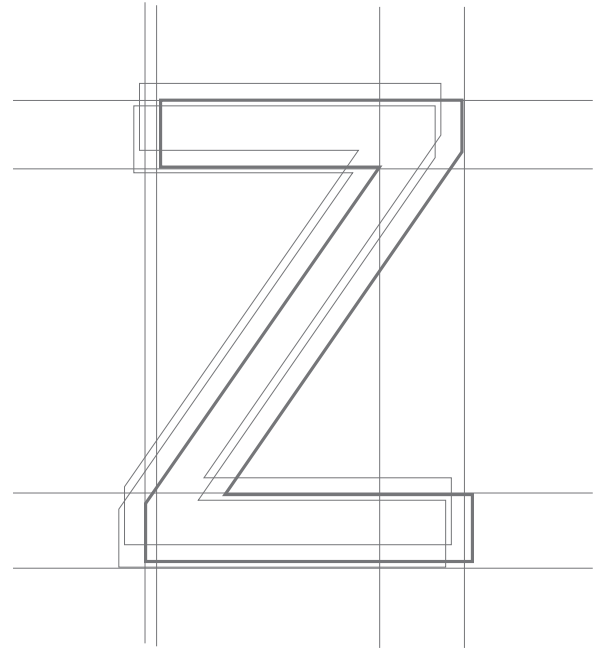
רוב המהגרים בגרמניה הגיעו מתורכיה – כ-2.5 מיליון איש. המהגרים הגיעו לגרמניה בשנות השישים כ-Yabancı işçi, כלומר "עובדים זרים". כיום מתגורות משפחות תורכיות בגרמניה באופן קבוע, חלקן זה כבר הדור השלישי והרביעי. לעתים קרובות השתלבותם התרבותית של המהגרים קשה. בגרמניה נוצרה חברה תורכית המקבילה לזו הגרמנית עם איגודים, פאבים, כתי קולנוע ובנקים משלה. אך ניתן לציין גם השתלבות מוצלחת. 72,000 עסקים תורכיים מעסיקים כ-350,000 עובדים והמחזור השנתי שלהם הוא 36 מיליארד אירו. יוצרי תרבות ממוצא תורכי תרמו רבות לתרבות הגרמנית. התמודדותם עם זהותם מציגה נקודות מבט חדשות ומאירות עיניים על החיים בגרמניה.

Zukunft

Klimawandel, Überalterung und Umweltschutz sind große Themen für Deutschlands Zukunft. Wird das Meer 2100 bis nach Bremen reichen? Liegt in Süddeutschland dann Wüstensand? Wie könnten neue Formen des Wohnens aussehen? Welche Autos sind ökologisch noch tragbar? Die Zukunft wird in Deutschland eher mit einem Hang zum Pessimismus betrachtet. Zu den großen Herausforderungen zählt sicher der demografische Wandel. Deutschland wird stetig älter. Immer weniger Erwerbstätige müssen immer mehr Ruheständler versorgen. Die Zukunftsfähigkeit Deutschlands hängt von vielen Faktoren ab, die nicht mehr allein auf nationaler Ebene lösbar sind. Globalisierung, Urbanisierung, Klimawandel, Gesundheit und neue Formen der Sicherheitsbedrohung sind nur einige Stichworte für künftige Entwicklungen.

Ein engerer Zusammenschluss Europas wird von vielen Experten als aussichtsreiches Zukunftsmodell betrachtet.

צוקֶנְפֶט (עתיד)

שינויי אקלים, זקנה מופלגת ואיכות סביבה הם נושאים חשובים עבור עתידה של גרמניה. האם יגיע הים בשנת 2100 עד ברמן? האם במקרה זה יהיה חול מדברי בדרום גרמניה? כיצד יכולות להיראות צורות מגורים חדשות? אילו מכוניות סבירות מבחינה אקולוגית? בגרמניה יש נטייה לפסימיות כאשר חושבים על העתיד. "החשש הגרמני" מציין במרחב דובר האנגלית את הגישה הזאת שאינה מוצדקת מבחינה אובייקטיבית. השינוי הדמוגרפי הינו ללא ספק אחד האתגרים הגדולים. גרמניה הולכת ומזדקנת, ופחות ופחות עובדים צריכים לדאוג ליותר ויותר גמלאים. יכולתה של גרמניה לשרוד בעתיד תלויה בגורמים רבים, שאינם ניתנים לפתרון אך ורק במישור הלאומי. גלובליזציה, עיור, שינויי אקלים, בריאות וצורות חדשות של איומים ביטחוניים הם רק כמה מונחים המסמלים התפתחויות עתידיות. שיתוף פעולה הדוק יותר של מדינות אירופה נראה למומחים רבים דגם העתיד בעל הסיכויים הטובים ביותר.

